

עלה נעלה כי יכול נוכל

א] נפילת המרגלים שלא התחזקו בהשגחת ה'.

בפרשת השבוע נקרא על המעשה הנורא שגרם בכיה לדורות, שעם ישראל שלחו י"ב גדולי תורה, אנשים שראו את יציאת מצרים, את קריעת ים סוף, את המן ואת השלו, את המלחמת עמלק, והיו גדולי עולם, ואעפ"כ היצה"ר התגבר עליהם והוציאו סרה על הארץ 'לא נוכל לעלות .. כי חזק הוא ממנו'. **ולעומתם** יהושע וכלב התווכחו ואמרו לכולם 'עלה נעלה כי יכול נוכל .. ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם', אין הבדל בין לחם של כמה ביצים ללחם של 20 מטר.. "וה' איתנו אל תיראום" – כמו שהוא עזר לנו עד עכשיו הוא יעזור לנו גם הלאה.

והיתה עוד אחת שהיתה חזקה באמונה הזו, אשה גויה מיושבי הארץ, היא רחב, שהגיעו אליה מרגלים אחרי הרבה שנים, והיא הטמינה אותם בסכנת נפשות, ואמרה להם "ידעתי כי נתן ה' לפניכם את כל הארץ", היא לא ראתה את קריעת ים סוף, רק שמעה על זה, וזה הספיק לה להכיר בגדלות ה', 'כי ה' אלקיכם הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת'.. כזו אמונה משמיעה על קריעת ים סוף (אפי' עשרת המכות היא לא שמעה), ובסוף מכח זה היא התגיירה והתחתנה עם יהושע.

ב] 'עלה נעלה' בדרגות של עבודת ה'.

והדבר הזה שייך אצל כל אחד מאיתנו¹, שכל אחד שומע הרבה פעמים דברים גבוהים על גדלות, ומה התגובה שלנו – ונהי בעינינו כחגבים, לא שייך להגיע לזה! ואף שכבר היה לנו סיעתא דשמיא עצומה בהרבה שטחים, היצה"ר מייאש את לבנו, "לא נוכל לעלות .. כי חזק הוא ממנו", נכון היה לנו ס"ד, אבל מי אמר שיהיה גם הלאה.

ולעומת זאת, התפקיד שלנו לחזור על דברי כלב "עלה נעלה כי יכול נוכל", כל אחד יכול להגיע לשמים ולהגיד לה' – עשיתי ככל אשר צויתני! קיימתי את התפקיד שלי! (וכמו שדיברנו כמה פעמים, שהקב"ה לא מבקש מאתנו דרגות שאין בכוחנו, כל אחד צריך לישון כמה שצריך, לאכול כמה שצריך, וללמוד בקצב שצריך, אבל מה שיכול – לעשות בשלימות). כל אחד יכול לגמור את הש"ס, ללמוד בריכוז, להתפלל בהשתפכות הנפש, וכ"א צריך להאמין שה' יהיה בעזרו ויתן לו את הכוחות (וגם על העבר שאדם לא עשה כנדרש עליו, הקב"ה הביא לנו את המתנה של תשובה, ואפשר לתקן הכל).

וזה הלימוד שצריך ללמוד מהפרשה של המרגלים, שכשרואים סיעתא דשמיא, רואים איך שהקב"ה עוזר לנו בכל השטחים, בהשגחה פרטית לכל אחד, מזה צריך ללמוד שהוא רוצה לתת לנו, ובע"ה יתן לנו גם הלאה. (רואים את זה בחתונות ילדים, אברך חיתן בת או שתיים, וראה ס"ד בכל אחת, ועדיין הוא דואג – מה יהיה הלאה? נכון היה סיעתא דשמיא, אבל מי אמר שזה יהיה עכשיו!?).

ג] היאוש לוקח מאתנו את המעלות.

ויש כאן נקודה נפלאה מאוד, הנה יש מצות עשה מדאורייתא להשיב אבידה, אבל הגמ' בב"מ אומרת 'אלו מציאות שאין צריך להכריז', והיינו מציאות שהבעלים מתיאשים מהם, מה הסיבה שאפשר לזכות

¹ יעוי' בזה"ק שדורש את הפרשה על עבודת ה', שכ"א הוא דוגמת המרגלים שהקב"ה מראה לו העוה"ב ע"י התורה, אבל האדם חושב שצריך להיות בשביל זה בני ענק וכו', וכן בח"ה בשמירת הלשון [ע"ס הפרשיות] מבאר את זה לחיזוק כ"א שלא יחשוב שאינו ראוי להשגחת ה' עליו.

בהם? מסביר רש"י שיאוש זה הפקר, כשאדם מתיאש הוא מפקיע את בעלותו מהדבר.

אומר הגר"א, שאותו הדבר זה בכל המעלות, יש לאדם מעלות גדולות, וכב' יש לו בעלות עליהם, אבל מאידך הוא יכול גם לאבד את הבעלות הזאת, איך מאבדים את הבעלות על המעלות – כמו בממון, ע"י היאוש! **בחור** צעיר מתחיל עם כל החשק, רואים את הרצינות, את הקדושה, וכו' וכו', ולאט לאט הוא גודל והשאיפות קטנות, וכבר לא רואים אצלו חלק מהמעלות, הוא התיאש מהם, בעת הזאת שהוא מתיאש מהם זה כמו שאין לו אותם. ומאידך כשמתחיל להאמין בחזרה בכוחות שלו – זה חוזר אליו.

ואפילו קדוש ה' ר' חיים ויטאל, שהיה ענק שבענקים, כותב שאחרי פטירת רבו האריז"ל הוא נגלה אליו בחלום וחיזק אותו 'אל תתיאש', וכך היה נגלה אליו רוב הלילות לחזקו שלא יתיאש! (כמובן שר' חיים ויטאל הוצרך לחיזוק שלא להתיאש מהשלימות שהוא שאף להגיע אליה).

וגם בעניני העולם אפשר להבין את זה, כשיש לאדם דבר והוא לא יודע על קיומו, זה כאילו שאין לו את זה. כמו מי שיש לו שעון עם אפשרות של 'סטופר', והוא לא יודע על קיומו, יש לו רכב עם 'טייפ' וכדו', והוא לא יודע, כשהוא לא יודע על הדבר זה כאילו שהדבר לא נמצא לגביו.

ד] העקשן יצליח.

ולכן היצה"ר משקיע הרבה ב'חולי היאוש' [כלשון ר' ישראל סלנטר], ואנחנו צריכים להשקיע מנגד, להאמין בכוחות שלנו, וללחום בעקשנות, כמו כל גדולי ישראל שלמרות כל מעלותם היו להם קשיים גדולים והם נלחמו בעקשנות עד שהגיעו לאן שהגיעו. אנחנו מגיעים היום ורואים את הבנין השלם, אבל לא יודעים כמה מלחמות הם נלחמו עד שהגיע לדבר הזה.

ולדוגמא החפץ חיים, שעוד בגיל צעיר חיבר את הספר העצום חפץ חיים שכבש את השטח של שמירת הלשון, ומאז חיבורו לא קם עוד מישהו שחיבר משהו בדומה לו, אלא כולם באים אחריו כמו 'ראשון', שאין לזוז מדבריו. ונחשוב, האם הוא ידע בשעת חיבור הספר שכך זה יראה? בודאי שלא! הרי כמה פעמים כותב כמה שיגע בהלכות, עד שמצא מה שחיפש, וכמה קשיים בהדפסת הספר (שהיה צריך לכתת רגליו להחתים אנשים שיקנו את הספר, ואח"כ להעביר את הספרים לבעליהם, וחודשים שלמים התבטל בשביל זה²), וכן בחיבור המשנה ברורה, כמה קשיים שעברו עליו באמצע, אשתו נפטרה, וביתו נשרף, והוא התעקש אף שלא ראה את מה שיהיה, לא ראה את המצב שכל עם ישראל לא זזים בלי המ"ב³.

היה לגר"א תלמיד גדול, קראו לו ר' יואל חסיד [פירושו נדפס בתוך המשניות 'חידושי מהרי"ח'], ויום אחד קם והחליט להתהפך בעבודת ה', ותכנן את הצעדים שיעשה, והלך עם זה לגאון לשאול אותו, שמע הגאון את כל התכניות, ואמר לו שתי מילים: 'העקשן יצליח!' ובאמת הוא התעקש מאוד, והס"א כנגדו נלחם איתו מאוד מאוד, עד שפעם באמצע הלילה הוא קם ללמוד, ופתח את הגמרא וראה כל האותיות הפוכות, וישב ובכה עד הבוקר, ואז הגאון אמר לו – עד כאן, מכאן ואילך הוא לא ילחם בך.

וכמה גדולים איבדנו וכמה מאורות הפסדנו, בגלל שהתיאשו באמצע הדרך, בגלל שהפסידו את המעלות שלהם ע"י היאוש (כמו שאמר ר' ירוחם – כמה גדולים הפסדנו בגלל שלא שמעו את דבר ה' אל ירמיהו – אל תאמר נער אנכי). **[וכמובן** חשוב לזכור, שלא כל דבר מתאים לכל אחד, ולא צריך להתעקש על דברים שאינם בכוחנו, אבל כשאדם יודע שהדבר בכוחו, צריך ללכת בעקשנות].

ועוד צריך להזכיר מה שדיברנו כמה פעמים, העיקר זה התפילה, לשפוך נפשינו לה' שיסייענו להגיע לדרגות שיש בכוחנו להגיע אליהם. ובס"ד נזכה אליהם.

² ובשלב מסוים הלך לר' ישראל סלנטר ושאל אותו האם הכל שווה את ההשקעה. אמר לו ר' ישראל: הכל שווה בשביל שיהודי שדיבר לשה"ר יאנה על זה!

³ והיו גם דברים שהה"ח ניסה ולא הצליח, כמו הדפסת התנ"ך שרצה להדפיס תנ"ך בבעלות יהודית במקום התנ"ך של הנוצרים שהיה אז.